

Klamstvo – lož – krivé svedectvo

(previnenie voči 8. Božiemu prikázaniu)

Čo je Pravda? Pravda je skutočnosť. Pravda je zhoda rozumu so skutočnosťou. Pravda existuje, kým opak pravdy – lož neexistuje. Hospod' Boh existuje, lebo je Bytie samo, preto nemôže neexistovať, a teda nemôže ani klamať.

S klamstvom a lžou sa každý človek stretáva denne, a to i napriek tomu, že sa vo Sv. Písme píše, že diabol je otec lži, a teda každý kto klame, sa hlási k diablovej ako k svojmu otcovi a následne (ak je zatvrdilý) aj skončí ako diabol, tj. vo večnom zatratení.

Politici – celosvetovo známi verejní luhári

Ak v Amerike či Kanade niekomu povedia, že je politik (alebo taký ako politik) – naznačujú mu jemne s typicky americky slušným úsmevom na tvári, že je klamár-luhár. Skoro všetci politici na svete sú známi svojimi predvolebnými sľubmi, ktoré nemajú ani v úmysle niekedy splniť, či zakrývaním rozkrádania spoločného majetku celého štátu, ktorému vládnu.

Starší ľudia spomínali, že v istej dedine po II. svetovej vojne pred voľbami na východnom Slovensku komunistickí politici sľubovali ľuďom:

— *Ak nás budete voliť, všetko vybavíme a všetko bude ... aj most vám postavíme cez rieku ...*

A keď im ľudia oponovali, že v ich dedine nemajú nijakú rieku..., vtedy zbehli agitanti pohotovoto dodali:

— *Čo??? Vy nemáte rieku? ... aj rieka bude, aj most bude...*

Za socializmu sa šepkalo (šepkalo preto, lebo za politický vtíp povedaný na verejnosti bolo ročné väzenie), že v oficiálnom politickom denníku komunistickej strany *Pravda*, je pravdou, okrem palcového nadpisu: PRAVDA na titulnej strane, len dátum. Polopravdou tam bola predpoveď počasia, a všetko ostatné bola lož...

Taká však nie je len politika, ale veľakrát sa takto správajú medzi sebou aj jednotliví ľudia v každodennom živote.

Cigáni sú tiež verejní luhári

Synonymom slov: *klamať* (klam, klamstvo), *podvádzať* (podvod, podvádzanie), *luhať* (lož, luhanie)... je aj slovo *cigániť* (cigán, cigánstvo). Všetky tieto výrazy líšiacie sa len svojim odtieňom a farbou majú jeden a ten istý význam, tj. *nehovoriť pravdu*. Slovo *cigániť* je odvodené od slova *cigán*, ktorým sa vo všeobecnosti zvyknú označovať ľudia-rómovia (o etymológii, ako aj pôvode Cigánov pozri G.A. Timkovič, «Pôvod Cigánov», *Krásnobrodský zborník*...). Každodenná prax dokazuje, že Cigáni cigánia, sú vierolomní, nespoľahliví, nedodržia svoje slovo, podvádzajú, kde je to len možné a kde sa to len dá... Prečo? Sú to iní ľudia než ostatní? Vôbec nie! Rozdiel je len v tom, že Európa bola pokrstená – tj. prijala kresťanstvo už v prvom tisícročí, Slovania na prelome tisícročí... a dnešní Rómovia začali prijímať kresťanstvo len pred 100 rokmi (a aj dnes je väčšina z nich len pokrstená a pochovaná – kresťanský pohreb žiadajú prakticky len z dôvodu, že kňaz zapečatuje hrob – aby ich po smrti nebožtíka nestrašilo...). Sú to kočovné zvyšky pohanských Húnov-Avarov do nedávna prežívajúce v lesoch Karpatského oblúka. Takými ako oni boli aj naši predkovia pred pred tým, než spoznali Christa: kočovali, na krátku dobu niekoľkých dní, týždňov, resp. mesiacov sa zastavili v nejakom peknom údolí, pri nejakej rieke..., pobudli tam, vypásli, vyplienili, dolámali, využili, ukradli, čo sa dalo a presťahovali sa inde. Také sú totiž deti prírody, džungle, ale aj diabla.

Klamstvo v myšlienkach, slovách a skutkoch

Podľa Doroteja z Gazy (6. st.) existujú tri spôsoby klamania:

- 1.) **Klamanie v myšlienkach**... Napr. Idem k priateľom, ktorí sa vzájomne zhovárajú. Myslím si (namýšľam si): «*Hovoria o mne*». Keď sa k nim približu-

jem, utvrďuje ma to v mojom podozrení... Akékoľvek slovo od nich z diaľky zachytím, aplikujem ho, že patrilo mne... I keď tomu tak v skutočnosti nie je.

- 2.) **Klamanie slovami**... Napr. lenivý vstane neskoro ráno z postele. Keď príde do školy, zamestnania vymýšľa si a hovorí: «*Mal som horúčku, neudržal som sa na nohách*».
- 3.) **Klamanie životom – skutkami**... Napr. lakomec, ktorý sa tvári, že chce pomáhať chudobným a že mu na nich záleží; alebo rozpustník, ktorý sa pretvaruje byť čnostným... Sú to ľudia dvojité: iní vo vnútri a iní navonok. Hrajú komédiu pred ostatnými ľuďmi (porov. **Dorotej z Gazy, Doktríny, 9**).

Klamanie myšlienkami u Doroteja z Gazy je potrebné doplniť, že tu patrí aj to klamanie, že ak niekto sa chystá klamať slovami, či skutkami, tak si dané lži musí najprv pripraviť v mysli a slobodne sa rozhodnúť, že bude luháť. A už tu, tj. vo sfére úmyslu a myšlienok začína hriech. Ak svoju lož prevedie aj slovami, tak hriech nabera na váhe a ak ju zavŕši aj skutkom, tak sa stáva ešte vážnejším.

Kto klame, je synom otca lži – diabla, kto hovorí a miluje pravdu, je synom Božím

Diabol podľa Sv. Písma je «*luhár a otec lži*» (**Jn 8,44**). Bohočlovek Isus Kristus – Syn Boží, Druhá Božia Osoba je opakom – je Pravdou. Sám o sebe povedal: «*Ja som Cesta, Pravda a Život*», (**Jn 14,6**).

Už v Starom Zákone je poučenie-návod ako nájsť záľubu v očiach Hospoda Boha: «*Luhárske pery sa ošklivia Hospodinovi, tí však, čo pravdu pestujú, sú záľubou jeho*», (**Kniha Prísloví 12,22**). «*Preto odložte lož a každý hovorte so svojim blížnym iba pravdu, lebo sme si navzájom údmi!*» – nabáda sv. Pavol Apoštol (**Ef 4,25**).

Hovorenie pravdy je morálnou čnosťou, ktorou sa navonok prejavuje čnosť spravodlivosti. Hospod' Boh odsudzuje luhanie: «*Nepravdivej výpovedi sa vyhýbaj*», (**Ex 23,7**); «*... neluhajte a neklamte jeden druhého! Neprisahajte falošne na moje meno, aby ste nezneuctili meno Boha svojho!*», (**Lev 19,11-12**). «*Hovorte každý pravdu svojmu blížnemu. Majte naozaj spravodlivé súdy vo svojich bránach. Nech nik nezamýšľa vo svojom srdci zlo proti svojmu blížnemu a nemilujte krivú prisahu, lebo toto všetko sú veci, ktoré nenávidím*» (**Zach 8,16-17**). Hospod' Boh je Pravda sama. Ak Ho niekto volá za svedka nepravdy, tj. napr. falošne prisahá, strašne ho zneuctuje. Starozákonná kniha *Prísloví* hovorí: «*Šestoro vecí je, čo nenávidí Hospod', a sedmoro (sa prieči) duši jeho ohavne. Pyšné oči, jazyk falošný a ruky prelievajúce krv nevinných, srdce, čo snuje potutelné zámysly, nohy, čo bežkom pospiechajú ku zlému, kto hovorí lož ako svedok falošný a ten, kto medzi bratmi zvady rozsieva*», (**Prisl 6,16-19**).

Ak človek klame (hoci len v maličkostiach), každým takýmto skutkom sa odďaľuje od Isusa Christa a približuje sa k diablove. Naopak, ak hovorí pravdu a miluje pravdu, približuje sa k Isusovi Christovi a stáva sa Mu viac podobným. Preto ak sa človek chce spasiť, musí milovať a hovoriť pravdu.

Kedy je dovolené klamať?

Nikdy! Ak človek nemôže pravdu v nejakej situácii povedať («*Nedávajte, čo je sväté, psom a nehádzte svoje perly pred svine, aby ich nohami nepošliapali, neobrátili sa proti vám a neroztrhali vás*», (**Mt 7,6**), má byť ticho, alebo môže odpovedať vyhýbavo – ale nie klamať.

— ... *Kde ideš?*

— *Na horný koniec.* – To je vyhýbavá odpoveď.

Za tvrdého socializmu sa na základnej škole v **Košiciach istej dievčiny** učiteľka pri prezeraní jej osobných údajov verejne pred všetkými spolužiakmi opýtala, ako je to možné, že sa narodila až v ďalekom Děčíne v Čechách (na opačnom konci republiky). Bola totižto dcérou gréckokatolíckeho kňaza, ktorý bol v čase jej narodenia s celou rodinou vyvezený v Čechách na nemeckom pohraničí za trest, že nepodpísal pravoslávie. To však nikto v škole nevedel, lebo v tom čase počas osemnástich rokov “neexistencie” gr. kat. Cirkvi jej otec pracoval vo výrobe. Dievčatko dotieravej učiteľke a spolužiakom nechcelo klamať, ale ani povedať pravdu nemohlo (v opačnom prípade by sa nemohla dostať na gymnázium). Preto v neprijemnej situácii inšpirované Svätým Duchom odpovedalo geniálnou vyhýbavou odpoveďou:

— ... *Ja neviem, prečo ma tam bočian zanesol* ... Všetci sa zasmiali – a viac sa nepýtali...

«*Klamať v prospech blížneho je práve tak hriešne, ako aj kradnúť v prospech blížneho*» (poučuje sv. Augustín). Morálka jasne učí, že je nemorálne a hriešne použiť hriešny prostriedok hoci aj na dosiahnutie dobrého cieľa. Dobrý a hocako svätý cieľ totiž nesväti prostriedky. Ak niekto chce pomôcť chudobným, bolo by nemorálnym a hriešnym ísť a vykradnúť suseda a dané peniaze rozdať chudobným. Preto aj legendárny Jánošík v slovenských národných dejinách, ktorý «*bohatým bral a chudobným dával*» sa správal nemorálne a hriešne. Rozdávať by mohol svoje čestne nadobudnuté peniaze a nie peniaze ukradnuté (7. Božie prikázanie: *Nepokradneš*). To isté platí aj v prípade, že by niekto chcel dosiahnuť hoci aj dobrý cieľ luhaním-cigánením.

Iná je však situácia, keď je človek pritlačený, obrazne povedané, k stene a môže si vybrať len medzi zlom a zlom a tretej možnosti niet.

Za fašistickej okupácie hitlerovci obsadili mestečko. Brali všetkých, podľa ich ideológie menejcenných (židov a všetkých zdravotne psychicky i telesne postihnutých), do koncentrákov a dávali ich do plynu. Mestečko však nemalo železnicu a bolo na odľahlom mieste, preto namiesto deportácie sa rozhodli zo zabitých variť mydlo. V meste bol aj ústav pre choromyseľné deti, ktorý mali na starosti mníšky. Tie z obavy o životy detí, schovali ich na neznámom mieste v privátnom dome. Vojak išiel po ulici z domu do domu a rad-radom búchal na bránu. Hľadal deti (na mydlo!). Prišiel aj k onomu domu. Otvorila mu mníška v habite.

— ... *Máte tu debilné deti?* – spýtal sa prekvapenej rehoľnej sestry.

— *Nie, nemáme! V dome niet nijakých detí!* – vyhŕklo z nej isto, bez mihnutia oka a akéhokoľvek zaváhania.

Mníška je svätá žena, ktorá vie, že klamať je hriech – pomyslel si vojak, uveril jej a preto odišiel ďalej k ďalšiemu domu. Deti boli zachránené.

Otázka však znie. Hovorila mníška pravdu? Nie! Klamala mníška? Áno! Mala za to hriech? Nie! Je teda dovolené klamať? Nikdy nie! Tak ako to vysvetliť?

Situácia z morálneho hľadiska bola nasledovná. Ako z vyššie uvedeného vyplýva, mníška bola neslobodná. Mala len dve možnosti: po a) povedať pravdu a vydať deti na istú smrť = ťažký hriech vraždy, alebo po b) nepovedať pravdu, teda klamať = hriech. Tretia možnosť v danom kritickom okamihu neexistovala. Akékoľvek mlčanie alebo zaváhanie by znamenalo prehliadku domu a smrť detí. V oboch prípadoch išlo o zlo. Klamstvo však bolo oveľa menším zlom a tretej možnosti nebolo. Mníška si vybrala z dvoch ziel menšie. Keďže inej možnosti nebolo, nemala hriech, i keď nehovorila pravdu. Práve naopak, má veľký dobrý skutok a veľkú odmenu v nebi, je dokonca hrdinkou, zachránila množstvo životov.

Očierňovanie – robenie z bieleho čierne (vyšší stupeň lži)

Kto luhá, stane sa podobným diablu – otcovi lži: «*Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca. On bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde, lebo v ňom pravdy niet. Keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži*» (Jn 8,44).

Medzi ľuďmi sa však nachádzajú aj takí, ktorí dokážu z bieleho urobiť čierne... Pošpiniť dobré meno spravodlivému, a naopak z hriešnika urobiť pred ostatnými charakterného a nasledovania hodného človeka... **Prorok Izaiáš** sa vyjadruje o takých veľmi jasne a výstražne: «*Beda tým, čo vravia na zlé, že je dobré a na dobré, že je zlé, robia svetlo tmou a tmu svetlom, robia horké sladkým a sladké horkým!*» (Iz 5,20).

Jeden biskup zo Slovenska na začiatku 21. st. označil dogmatickú knižku za demagogickú; maľované Bohumilé *rozpjatia*-umučenia na krížoch popri cestách za urážajúce Božiu dôstojnosť a dvoch dobrých, Bohu oddaných kňazov za žijúcich pohoršlivým kresťanským životom...

Sväté Písmo hovorí neomylné, tj. so 100%-nou istotou, že luhári, teda tí, čo nehovoria pravdu (za predpokladu, že sa do okamihu smrti nezmenia), sa do neba isto-iste nedostanú: «*Vonku zostanú psi (=homosexuáli), traviči, nemravníci, vrahovia, modloslužobníci a každý, kto miluje lož a dopúšťa sa jej*», (Zj 22,15).

Lož v malých veciach a nevážnych situáciách je síce malým hriechom, ale pácha ná s úsmevom na tvári pripravuje cestu k večnému zatrateniu

Obyčajne tak býva, že kto luhá ľahkovážne, často, ba vždy v malých veciach a bezvýznamných situáciách, a nič si z toho nerobí, pripravuje si predispozíciu, že bude krivo svedčiť a luhat' aj vo vážnych situáciách, čo by už bolo ťažkým previnením voči 8. Božiemu prikázaniu (*Nebudeš krivo svedčiť voči svojmu bližnému*). Ved' to nič, je to len malá lož, malý hriech...

Istý nedobytný hrad po mnohých rokoch obliehania dobyli a vyplienili tak, že cez malé okienko v hradných múroch prestrčili malého päťročného chlapčeka (= malý hriech). Keď sa pohyboval mestom, stráže ho videli a poznali, že je to cudzinec-nepriateľ (= malý hriech), ale čože nám tento šprt – vraveli si medzi sebou - môže spraviť, ved' je malý? I nechali ho, nechcelo sa im ani vstať z miesta, kde si pohodlne odpočívali. V noci však chlapča, hociako bolo malé a vystrašené, keď všetci zadriemali, odsunulo závoru na bráne a nepriateľské šíky ohromnej a nezadržateľnej sily (= ťažký, smrteľný hriech) zahubili celý, ináč nedobytný hrad.

Už v Starom Zákone sa museli riešiť krivé svedectvá a preto boli stanovené veľmi účinné zákony na ich potrestanie: «*Ak vystúpi proti niekomu krivý svedok, aby mu dokázal priestupok... keď... po náležitom vyšetrovaní zistia, že krivý svedok vypovedal proti svojmu bratovi lož, nech s ním naložia tak, ako on zamýšľal urobiť so svojím bratom. Takto odstrániš zlo zo svojho stredu...*», (Dt 19,16-20). V Starom Zákone je viac príkladov ako bol tento samotným Hospodom Bohom daný zákon uvedený v praxi:

Napr. **prorok Daniel a dvaja chlipní násilníci Zuzany** (Zuzana bola zachránená prorokom Danielom a kriví svedkovia potrestaní):

«¹ V Babylone býval istý muž, menom Joakim. ² Vzal si za manželku Helkiášovu dcéru Zuzanu, ktorá bola veľmi pekná a bohobojná. ³ Keďže jej rodičia boli spravodliví, vychovávali svoju dcéru podľa Mojžišovho zákona. ⁴ Joakim bol veľmi bohatý a v susedstve domu mal ovocnú záhradu; a pretože bol vážnejší ako ostatní, schádzali sa k nemu Židia. ⁵ V tom roku ustanovili z ľudu za sudcov dvoch starcov, ktorí zdanlivo spravovali ľud. ⁶ Oni sa zdržiavali v Joakimovom dome a všetci, ktorí mali spory, prichádzali k nim. ⁷ Keď potom ľud cez poludnie odchádzal, vošla Zuzana prechádzať sa do záhrady svojho muža. ⁸ Starci ju každý deň videli vchádzať a prechádzať sa, i zahoreli žiadostivosť ku nej. ⁹ Rozvrátili si myseľ, odvrátili si oči, že nevideli nebo, a nepripomenuli si spravodlivé rozsudky. ¹⁰ Oboch

teda zranila láska k nej, ale svoj bôl si vzájomne neprezradili,¹¹ lebo sa hanbili prezradiť svoju žiadosť, že sa chcú s ňou stretnúť,¹² iba zo dňa na deň žiadostivejšie sa usilovali vidieť ju. I hovorili si:¹³ „Podme domov, je čas obeda! A keď vyšli, vzdialili sa od seba.¹⁴ Keďže sa však vrátili, stretli sa, a keď sa vzájomne dopytovali na dôvod, priznali sa k svojej žiadostivosti a spoločne si ustálili čas kedy ju môžu nájsť samu.¹⁸ Ako striehli na príhodný deň, vošla raz – ako včera i predvčerom – len s dvoma slúžkami a chcela sa v záhrade kúpať; bola totiž horúčosť.¹⁶ A nebolo tam nikoho okrem dvoch starcov, ktorí sa schovali a pozorovali ju.¹⁷ I povedala slúžkam: „Doneste mi olej a masti, ale dvere zatvorte, okúpem sa.“¹⁸ Urobili podľa rozkazu, zatvorili dvere záhrady a zadnými dvierkami odišli doniesť, čo rozkázala; nevedeli, že sú dnu schovaní starci.¹⁹ Keď však slúžky odišli, dvaja starci vstali, pribehli k nej a vraveli:²⁰ „Pozri, dvere záhrady sú zatvorené, nik nás nevidí a my sme žiadostiví po tebe, nuž pristaň a oddaj sa nám!“²¹ Ak by si nechcela, budeme proti tebe svedčiť, že bol s tebou nejaký mladík a preto si poslala slúžky preč.“

²² Zuzana zakvilila a povedala: „Úzkosť ma zvierá z každej strany: veď ak to urobím, bude mi to smrťou, ak však neurobím, neuniknem vašim rukám!“²³ Ale je pre mňa lepšie bez činu upadnúť do vašich rúk než zhrešiť pred Hospodinovou tvárou.“²⁴ Vtom Zuzana zvolala veľkým hlasom, ale zvolali proti nej aj starci. A jeden bežal k dverám záhrady a otvoril.²⁶ Keď sluhovia domu počuli zo záhrady krik, vbehli cez zadné dvierka pozrieť, čo sa deje.²⁷ Keď im starci rozpovedali svoje reči, sluhovia sa veľmi hanbili, veď o Zuzane sa nehovorilo nikdy nič podobné.

²⁸ Keď na druhý deň prišiel ľud k jej manželovi, prišli aj dvaja starci, plní zločinného úmyslu proti Zuzane, aby ju mohli zabiť.²⁹ Hovorili pred ľudom: „Pošlite po Helkiášovu dcéru Zuzanu, Joakimovu manželku!“ Hneď aj poslali.³⁰ I prišla s rodičmi, dieťkami a všetkými svojimi príbuznými. Zuzana však bola veľmi nežná a pekného výzoru.³² Nehanebníci rozkázali, aby sa odhalila – bola totiž zahalená –, aby sa aspoň takto nasýtili jej krásou.³³ Jej príbuzní i všetci, čo ju poznali, plakali.

³⁴ Vtedy uprostred ľudu povstali dvaja starci a položili ruky na jej hlavu.³⁵ Ona s plačom pozdvihla oči k nebu, veď jej srdce bolo plné dôvery k Hospodinovi!³⁶ Starci však vraveli: „Keď sme sa my prechádzali po záhrade, vošla táto s dvoma slúžkami, zatvorila dvere záhrady a poslala slúžky preč.“³⁷ Vtom k nej prišiel mladík, ktorý bol ukrytý, a zhrešil s ňou.³⁸ My sme boli v rohu záhrady, a keď sme videli zločin, pribehli sme k nim a videli sme ich spolu hrešiť.³⁹ Jeho sme nemohli chytiť, pretože bol mocnejší ako my, otvoril dvere a vyskočil von.⁴⁰ Keď sme dolapili túto, spytovali sme sa jej, kto je ten mladík, ale nechcela prezradiť. Toto dosvedčujeme!“

⁴¹ Zástup im ako starcom a sudcom uveril a odsúdil ju na smrť.

⁴² Zuzana však zvolala veľkým hlasom: „Bože večný, ktorý poznáš skryté veci, ktorý vieš všetko skôr, ako sa stane,⁴³ ty vieš, že svedčili proti mne falošne; pozri, umieram, hoci som neurobila nič z toho, čo túto zločinne svedčia proti mne.“

⁴⁴ A Hospod' vyslyšal jej hlas.⁴⁵ Keď ju viedli na smrť, vzbudil Hospod' svätého ducha v istom mladom chlapcovi, ktorý sa volal Daniel,⁴⁶ i zvolal veľkým hlasom: „Ja som čistý od krvi tejto (ženy).⁴⁷ Všetok ľud sa obrátil k nemu so slovami: „Čo je to za reč, čo hovoríš?“⁴⁸ On si stal doprostred nich a povedal: „Takí hlúpi ste, synovia Izraela? Bez súdu, bez stopovania pravdy ste odsúdili dcéru Izraela!“⁴⁹ Obnovte súd, pretože falošne svedčili proti nej!⁵⁰ Ľud sa v náhlosti vrátil a starší mu povedali: „Pod', sadni si medzi nás, pretože ti Boh dal vážnosť starca!“⁵¹ Nato im Daniel povedal: „Oddeľte ich ďaleko od seba, ja ich rozsúdím!“⁵² Keď ich teda od seba oddelili, zavolať jedného z nich a povedal mu: „Ty, čo si zostareš v zločinných dňoch, teraz došli tvoje hriechy, ktoré si predtým páchal,⁵³ keď si vynášal nespravodlivé rozsudky, utláčal nevinných a prepúšťal vinných, hoci Pán riekol: „Nevinného a spravodlivého nezabiješ!“⁵⁴ Nuž teraz, ak si ju videl, povedz, pod akým stromom si ich videl zhovárať sa?“ Ten odpovedal: „Pod lentyškom.“⁵⁵ Nato Daniel povedal: „Krásne si luhal proti vlastnej hlave; hľa, Boží anjel dostal od Boha výrok a rozsekne ťa na dvojce.“⁵⁶ Keď ho odviedli, rozkázal, aby prišiel druhý; i povedal mu: „Semä kanaánske, a nie júdske, krása ťa zvedla a žiadostivosť ti rozvrátila srdce.“⁵⁷ Takto ste robievali dcéram Izraela a ony sa zo strachu dali s vami do reči; Júdova dcéra však nestrpela vašu nepravosť.“⁵⁸ Teraz mi teda povedz; pod akým stromom si ich dochytil zhovárať sa?“ On povedal: „Pod dubom.“⁵⁹ Daniel mu však odpovedal: „Krásne si luhal aj ty proti vlastnej hlave. Boží anjel totiž čaká s mečom, aby ťa preťal napoly a usmrtil vás.“

⁶⁰ Nato celý zástup zvolal veľkým hlasom a dobrorečil Hospodinovi, ktorý zachraňuje tých, čo v neho dúfajú.⁶¹ I pozdvihli sa proti dvom starcom, lebo ich Daniel z vlastných úst usvedčil, že vydali falošné svedectvo a naložili s nimi, ako oni zločinne nakladali so svojím

blíznym; ⁶² aby sa všetko konalo podľa Mojžišovho zákona, usmrtili ich a nevinná krv sa v ten deň zachránila. ⁶³ Helkiáš však a jeho žena chválili Boha za svoju dcéru Zuzanu spolu s jej mužom Joakimom a všetkými príbuznými, pretože sa na nej nenašlo nič podlého», (Dan 13).

Ak by sa hore uvedený zákon zachovával i dnes v 21. storočí, určite by bolo krivých svedectiev omnoho menej ako je.

Alebo **chudobný Nabot obvinený dvoma falošnými svedkami najatými od prefikanej Jezabel** (Nabot bol po krivom obvinení síce popravený – ani nevedel skutočnú príčinu, prečo, ale Hospod' Boh na zločincoch už za ich pozemského života zadost' učinil spravodlivosti a Achab a Jezabel skončili svoj život podobne):

¹ Po týchto udalostiach sa stalo toto: Jezraelský Nabot mal vinicu, ktorá bola v Jezraeli, v susedstve paláca samarijského kráľa Achaba. ² Achab povedal Nabotovi: „Daj mi svoju vinicu, bude mi na zeleninovú záhradu, lebo je tesne vedľa môjho domu. Dám ti za ňu lepšiu vinicu. Alebo ak sa ti viac páči, dám ti za ňu v peniazoch, koľko je hodna.“ ³ Nabot odpovedal Achabovi: „Božechráň, aby som ti dal dedičstvo po svojich otcoch!“ ⁴ Achab išiel domov mrzutý a nahnevany pre slovo, ktoré mu povedal jezraelský Nabot: „Nedám ti dedičstvo po svojich otcoch!“ Hodil sa na lôžko, odvrátil si tvár a nechcel nič jesť.

⁵ Nato prišla k nemu jeho žena Jezabel a spýtala sa ho: „Prečo ti je duch taký zronený a nechceš jesť?“ ⁶ Odpovedal jej: „Hovoril som s jezraelským Nabotom a povedal som mu: Daj mi svoju vinicu za peniaze, alebo ak chceš, dám ti za ňu vinicu. On však odpovedal: „Nedám ti svoju vinicu.“ ⁷ Jeho žena Jezabel mu na to povedala: „Máš ty ale moc nad Izraelom! Vstaň, jedz a rozveseľ sa, ja ti zaopatrim vinicu jezraelského Nabota.“ ⁸ Potom napísala v mene Achaba list, udrela naň jeho pečať a poslala list starším a predstaveným jeho mesta, ktorí bývali s Nabotom. ⁹ V liste napísala toto: „Vyhláste pôst a Nabota posad'te na popredné miesto medzi ľud! ¹⁰ Oproti nemu posad'te dvoch mužov, vyvrhel'ov. Oni nech dosvedčia: „Rúhal sa Bohu a kráľovi.“ Potom ho vyved'te a ukameňujte, nech zomrie!“ ¹¹ Jeho spoluobčania, starší a predstavení, ktorí bývali v jeho meste, urobili tak, ako im odkázala Jezabel, ako bolo napísané v liste, ktorý im poslala. ¹² Vyhlásili pôst a Nabota posadili na popredné miesto medzi ľuďmi. ¹³ Priviedli tých dvoch mužov, vyvrhel'ov, posadili ich oproti nemu a tí vyvrheli dosvedčenie Nabotovi pred ľuďmi: „Nabot sa rúhal Bohu a kráľovi!“ I vyviedli ho za mesto a ukameňovali ho tak, že zomrel. ¹⁴ Potom poslali Jezabel odkaz: „Nabota ukameňovali, je mŕtvy.“ ¹⁵ Keď Jezabel počula, že Nabota ukameňovali a je mŕtvy, povedala Jezabel Achabovi: „Vstaň a zmocni sa vinice jezraelského Nabota, ktorú sa ti zdráhal dať za peniaze, lebo Nabot nežije, zomrel.“ ¹⁶ Keď Achab počul, že Nabot je mŕtvy, zobral sa a šiel dolu do vinice jezraelského Nabota, aby sa jej zmocnil.

¹⁷ Vtedy Boh oslovil Tesbana Eliáša: ¹⁸ „Vstaň a chod' v ústrety izraelskému kráľovi Achabovi, ktorý je v Samárii. Je práve v Nabotovej vinici. Zišiel do nej, aby sa jej zmocnil.“ ¹⁹ Povedz mu: „Toto hovorí Hospod': Vraždil si a zmocnil si sa dedičstva!“ Povedz mu toto: „Na mieste, kde psy lízali Nabotovu krv, budú lízať aj tvoju krv.“ ²⁰ Achab povedal Eliášovi: „Našiel si ma, nepriateľ?!“ Odpovedal: „Našiel, lebo si sa zapredal robiť, čo sa Hospodinovi nepáči.“ ²¹ Hľa, ja privediem na teba nešťastie. Pozametám za tebou a vyhubím v Izraeli z Achaba všetko, čo je rodu mužského, otroka i slobodného. ²² S tvojím rodom naložím, ako som naložil s rodom Nabatovho syna Jeroboama a s rodom Ahiášovho syna Básu pre dráždenie, ktorým si ma popudzoval, a preto, že si zviedol na hriech Izrael. ²³ Ale aj o Jezabel hovorí Pán: „Psy budú žrať Jezabel na jezraelskom poli.“ ²⁴ Kto z Achaba zomrie v meste, zožerú ho psy, a kto zomrie na poli, zožerie ho nebeské vtáčstvo.“

²⁵ Lenže naozaj nebolo nikoho, kto by sa bol zapredal ako Achab robiť, čo sa Hospodinovi nepáči, lebo ho na to navádzala jeho žena Jezabel. ²⁶ Konal veľmi ohavne, keď chodil za modlami celkom tak, ako robili Amorejčania, ktorých Hospod' vyhnal s pred synov Izraela.

²⁷ Keď Achab počul tieto slová, roztrhol si rúcho, na telo si obliekol vrecovinu a postil sa; spal vo vrecovine a chodil sklúčený. ²⁸ Vtedy Hospod' oslovil Tesbana Eliáša: ²⁹ „Videl si, ako sa Achab predom mnou pokoril? Pretože sa pokoril predom mnou, neprivediem nešťastie za jeho života. Za dni jeho syna privediem nešťastie na jeho dom! ...“», (1Kráľ 21);

« ...³⁰ (dobyvatel') Jehu prišiel do Jezraelu. Keď to počula Jezabel, namaľovala si oči, ozdobil si hlavu a vyzerala von oknom. ³¹ Keď Jehu vystupoval do brány, povedala: „Mal sa dobre Zambri, ktorý zavraždil svojho pána?“ ³² Zdvihol tvár k oknu a opýtal sa: „Kto je so

mnou, kto?“ Vtom sa k nemu vyklonili dvaja či traja komorníci ³³ a rozkázal: „Zhod'te ju!“ Zhodili ju a jej krv postriekala múr i kone a ony ju pošliapali. ³⁴ Potom išiel dnu a keď si zajedol a zapil, rozkázal: „Obzrite sa za tou prekliatou a pochovajte ju, je to kráľova dcéra!“ ³⁵ Keď ju však išli pochovať, našli z nej iba lebku, nohy a konce rúk. ³⁶ Vrátili sa a oznámili mu to. On však povedal: „To je Hospodinovo slovo, ktoré povedal prostredníctvom svojho sluhu Tesbana Eliáša: „Psy budú žrať telo Jezabel na jezraelskom poli ³⁷ a mŕtvola Jezabel bude ako hnoj na povrchu role na jezraelskom poli, takže nebude možno povedať: Toto je Jezabel!“», (2Kráľ 9,30-37).

Krivé svedectvo špiní dobré meno

Pod previnenia 8. Božieho prikázania nepatrí len krivé svedectvo na súde, ale aj iné hriechy, ktoré ničia dobré meno a česť blížneho. Patria tu hlavne hriechy jazyka ako: ohováranie, očierňovanie, posudzovanie, podozrievanie, siatie nezhody, cigánstvo, pochlebovanie... «Prekliaty je našepkávač, ktorý má dvojaký jazyk. Mnohých vie pobúriť, ktorí žili v pokoji... Úder bičom vyvoláva sinku; úder jazyka láme až kosti. Mnohí padli ostrím meča, ale nie je ich toľko, ako tých čo zahynú pre jazyk...» (Ekl 28,15.21-22).

Krivé svedectvo špiní dobré meno, česť a je proti spravodlivosti. Keď sa raz dobré meno pošpiní, je temer nemožné ho získať naspäť. Dobré meno sa buduje dlhé roky, ba vlastne celý život. Je tak cenné, že i ten, kto ho nemá, robí všetko preto, aby ho mal. Keď vyjde najavo, že ho nemá, hanbu nevydrží a mnohokrát pácha samovraždu: napr. politici po škandále, keď vyjde najavo ich zločin, bankári po krachu banky... Vypráva sa rozprávka:

Stretli sa raz voda, vietor a dobré meno. Bolo im spolu dobre, preto voda navrhla, aby sa niekedy stretli opäť.

— *Mňa nájdete skoro všade, – podotkla, – len kráčajte k rieke, jazierku alebo moru. Niekedy padám i z neba ako dážď...*

Vietor zahvízdal:

— *I mňa nájdete všade, len otvorte okná...*

Dobré meno však zamrmlalo:

— *Ťažko mi je vás zarmútiť, ale ja sa nevraciam naspäť. Kto ma raz stratil, ten ma už viac nenájde.*

Ak niekoho meno bolo raz krivým svedectvom pošpinené pred ľuďmi, ani on tu na zemi už nikdy nenájde svoje poškodené dobré meno v jeho plnej predošlej kráse. Našťastie Hospod' Boh sa nikdy nedá oklamať. Je absolútne dokonalý a pozná plnú pravdu o všetkom, čo sa deje na zemi medzi ľuďmi. Preto i napriek tomu, že niekomu neprávom poškodia dobré meno, dotýčny by sa mal tešiť z toho, že jeho dobré meno u Hospoda Boha je nepoškoditeľné, pokiaľ k tomu sám však neprispieje vlastnou vinou. «*Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť; radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi. Tak prenasledovali aj prorokov, ktorí boli pred vami*», (Mt 5,11-12).

Ako odčiniť hriechy lži a krivého svedectva

Keď niekto niekoho krivo verejne obviní, nestačí len oľutovať a vyspovedať sa, ale musí škodu, ktorú napáchal napraviť. Pekný príklad nato je v *Skutkoch apoštolských*, keď sv. Pavla a Silasa verejne krivo obvinili a zbili a ukázalo sa, že to bolo nespravodlivo a chceli ich len tak v tichosti prepustiť z väzenia, sv. Pavol si vyžiadala nápravu poškodenia svojho dobrého mena:

«*Verejne a bez súdu nás zbili, hoci sme rímski občania, a vrhli do väzenia a teraz nás potajomky vyhánajú? Nie tak, ale nech prídu sami a oni nech nás vyvedú!*»

Zriadenci hlásili tieto slová úradníkom a oni sa naľakali, keď počuli, že sú to Rímanovia. Prišli a odprosili ich», (Sk 16,37-39).

Aj Isusovi Christovi bolo poškodené dobré meno a žiadal nápravu:

«Veľkňaz sa vypytoval Isusa na jeho učeníkov a na jeho učenie. Isus mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu. Vždy som učil v synagóge a v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som nehovoril tajne. Prečo sa pýtaš mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril! Oni vedia, čo som hovoril.“ Ako to povedal, jeden zo sluhov, čo tam stál, udrel Isusa po tvári a povedal: „Tak odpovedáš veľkňazovi?“ Isus mu odvetil: „Ak som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé, ale ak dobre, prečo ma biješ?!“», (Jn 18,19-23).

Pre toho, ktorého dobré meno bolo poškodené je tiež potešujúci fakt, že dobré meno bolo poškodené aj samotnému Isusovi Christovi. Obvinili ho, že bol burič, že sa vydával za kráľa, ktorý vraj chce zvrhnúť okupantov-Rímanov – preto aj po krivoprišažných svedectvách ho nespravodlivo usmrtili – ukrižovali. Isus Christos ako Bohočlovek bol absolútne bez hriechu – nikdy počas svojho 33-ročného pozemského života nespáchal ani jeden-jediný hriech (ani malý a ani ťažký). A predsa ho princ tohto sveta – diabol cez zlých ľudí fyzicky zlikvidoval a aj mu poškodil dobré meno: ukrižovali ho medzi dvoch lotrov – lebo vraj on bol väčší lotor ako oni. Isus Christos však na tretí deň po svojej smrti vstal z mŕtvych a tak dokázal nielen svoju pravdu a spravodlivosť, ale predovšetkým že je Bohom.

Krívď, likvidácii spravodlivých nespravodlivými sa v dejinách ľudstva napáchalo mnoho, nikto však z ukrivdených nebol poškodený tak, ako úplne nevinný a bez akejkoľvek poškrvny Isus Christos. To má byť balzomom na ubolenú dušu každého ukrivdeného. Každý ukrivdený by mal využiť krivdu voči sebe vo svoj prospech vo vízii večného života: Svoje nespravodlivé potupenie by mal obetovať Hospodu Bohu ako zadost'učinenie za svoje iné hriechy, ktoré počas svojho života na zemi popáchal – aby takto očistený po svojej smrti sa mohol čím skôr dostať do Kráľovstva nebeského – do neba (a nemusel tam ísť cez dlhú okľuku – cez očistec).

o. Jozafát Vladimír Timkovič, OSBM
október 2015, Košice
www.spravy.narod.ru